

Sürdürülebilir Finans ve Muhasebe Yaklaşımları: ESG Kriterlerinin Finansal Kararlara Etkisi

Sema Bacak¹

Özet

Günümüzde değişen ve gelişen ekonomik sistemde geleneksel finansal karar verme stratejileri yetersiz kalmaktadır. Geleneksel finansal karar verme süreçleri ekonomik göstergelere odaklanırken çevresel ve toplumsal riskleri göz ardı etmekte ya da bu konuda yetersiz kalmaktadır. Bu bağlamda ESG kriterleri finansal yönetimin önemli bileşenleri haline gelmiştir. Bu kriterler çevresel (E), sosyal (S) ve yönetim (G) olarak ifade edilmektedir. ESG kriterleri günümüzde sadece etik veya çevresel tercih değil şirketlerin sürdürülebilir muhasebe uygulamalarını; finansal tablolarına sistematik olarak entegre eden, uzun vadeli değer oluşturmayı amaçlayan, yatırımcı taleplerini karşılayan ve kurumsal sürdürülebilirliğin oluşmasını sağlayan bir yaklaşımdır. Böylece ESG kriterleri sürdürülebilir kalkınma hedefleri doğrultusunda finansal sistemin temel yapı taşı oluşturulmaktadır.

Çalışma kapsamında sürdürülebilir finansın gelişim sürecinden, şirketlerin finansal performanslarının sürdürülebilirlik odaklı stratejik kararlarından, uluslararası düzeyde kabul gören GRI (Global Reporting Initiative) ve SASB (Sustainability Accounting Standards Board) standartları ile Türkiye özelinde ise TSRS (Türkiye Sürdürülebilirlik Raporlama Standartları) ele alınmaktadır. Bu düzenlemeler ile işletmelerin ESG performansları karşılaştırılabilir, hesap verilebilir ve şeffaf biçimde raporlana bilmektedir. Özetle ulusal finansal sistemin küresel sürdürülebilirlik normlarıyla uyumu güçlendirmektedir. Ayrıca ESG kriterleri sermaye maliyeti, yatırım tercihleri, kurumsal risk yönetimi ve finansal raporlama süreçlerinde önemli bir ölçüt olmaktadır. Böylece ESG kriterleri şirketler için rekabet avantajı, uzun vadeli hedefler ve yatırımcı güveni sağlamak açısından vazgeçilmez bir unsur haline gelmiştir.

1 Arş. Gör., Sivas CÜ. Zara Veysel Dursun UBYO, semabacak@cumhuriyet.edu.tr, ORCID ID. 0000-0003-3130-5117

1. Giriş

Küresel ölçekte sürekli artarak devam eden çevresel sorunlar, kurumsal yönetim sıkıntıları ve toplumsal eşitsizlikler geleneksel finans anlayışını da derinden etkilemiştir. Bu doğrultuda uluslararası düzeyde öncelikli önem verilmeye başlanan sürdürülebilir finans kavramı gündeme gelmektedir. Sürdürülebilir finans ekonomik faaliyetlerin sadece karlılık çerçevesinden değerlendirmek yerine; çevresel sorumluluk, sosyal duyarlılık ve kurumsal şeffaflık boyutlarında da ele alınması gerektiğini ifade eden bütüncül bir kavramdır. Sürdürülebilir finans ile kaynakların etkin kullanılması, uzun vadeli finansal istikrarı korumayı ve değerler yaratma kapasitesini güçlendirmek hedeflenmektedir (Kolk, 2003: 80-81).

Sürdürülebilir finansın temel bileşenlerini oluşturulan ESG kriterleri ölçülebilirlik ve raporlanabilirlik açısından temel çerçeveyi oluşturmaktadır. ESG kriterlerinin geçmişi 1960'lı yıllara kadar dayanmaktadır. Öncelikle sosyal sorumluluk yatırımları ile gündeme gelse de zaman içinde çevresel performans, kurumsal yönetim, etik uygulamalar gibi somut göstergelerle sistematik bir yaklaşım haline gelmiştir. 2000'li yıllarda ise UN Principles for Responsible Investment (UNPRI) girişimi ve Birleşmiş Milletlerin yayımladığı Who Cares Wins raporu ile küresel düzeyde ESG kriterlerinin yatırım süreçlerine entegre oluşu hızlanmıştır. Böylece ESG, modern finans anlayışının temellerini oluşturmuştur. Günümüzde ise ESG sadece etik bir değer olarak değil uzun vadeli değer oluşturma, yatırımcı risk yönetimi gibi stratejilerin vazgeçilmez unsuru olmuştur (Friede vd., 2015).

Bu çalışmada ise sürdürülebilir finans ile muhasebe yaklaşımlarını ve ESG kriterlerinin finansal kararlar üzerindeki etkilerini ele alarak stratejik önemini ortaya koymaktadır. Bu doğrultuda hem ESG performanslarının; risk yönetimi, sermaye maliyeti, yatırımcı davranışları gibi finansal kararlar üzerine etkisi değerlendirilirken hem de uluslararası ve Türkiye özelinde sürdürülebilir finansal raporlama standartlarını literatür temelinde değerlendirilmektedir. Ayrıca uluslararası raporlama standartları (GRI, SASB, IFRS S1-S2) ve Türkiye'de yürürlüğe giren TSRS (Türkiye Sürdürülebilirlik Raporlama Standartları) arasındaki karşılaştırma ele alınmıştır.

2. Sürdürülebilir Finans Kavramı ve Gelişimi

Bu başlık altında sürdürülebilir finans kavramı tarihsel gelişimi ve sürdürülebilir finansın ESG kriterleri ele alınmaktadır.

2.1. Sürdürülebilir Finansın Tanımı ve Tarihsel Gelişimi

Günümüzde her geçen gün artmaya devam eden küresel ısınma, iklim değişikliği, çevresel bozulmalar, biyolojik çeşitliliğin yok olması, su krizi gibi sorunlar hem toplum nezdinde hem de akademik çerçevede sürdürülebilirlik düşüncelerini gündeme getirmiştir. Sürdürülebilirlik, gelecek nesillere daha yaşanılabilir bir dünya bırakmak adına bireylerin bugünden doğa yararına kolektif bir bilinç oluşturarak bu doğrultuda davranışlar sergilemeyi vurgulayan bir yaklaşımdır (Baumgärtner, Quaas 2010: 445).

Sürdürülebilirlik kavramının tarihsel açıdan ele aldığımızda ikinci Dünya Savaşı sonrasında toplumsal etkiler ve çevresel sorunlar göz ardı edilmiş, ekonomik büyüme öncelenmiştir. 1950' lerde ve 1960' larda sanayileşme ve altyapı yatırımları devam ederken sosyal eşitsizliklerin artması ve çevresel sınırlar aşılması bu yaklaşımın sorgulanmasına neden olmuştur. 1972 yılında Stockholm'de düzenlenen Birleşmiş Milletler İnsan ve Çevre Konferansı dolayısıyla uluslararası kalkınma gündeminde çevre ve çevre sorunlarının görünür hale gelmesi sağlanmıştır (UN, 1972). Bununla beraber 1987 yılında Birleşmiş Milletler Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu tarafından yayımlanan Brundtland Raporu ile daha ciddi adımların atılması gerekliliği doğmuştur. Ayrıca gelecek nesillerin ihtiyaçlarını gözetken kalkınma anlayışının temelleri atılmasına ve finansal karar alma süreçlerine de sürdürülebilirliğin dahil edilmesi için teorik ve politik bir alt yapı oluşturulmuştur (WCED, 1987). 2000'li yıllarla birlikte sürdürülebilirlik evrim geçirerek çevresel performans, kurumsal yönetim ve etik uygulamalar gibi unsurların ölçülebilir standartlar haline getirilerek sistematik bir yapıya dönüştürülmüştür. Bu dönüşüm her geçen gün toplumsal duyarlılığın artmasıyla önem kazanmıştır. Bu açıdan çevre politikaları üç döneme ayrılmaktadır. Bunlardan ilki çevresel zararın giderilmesi, ikincisi ekonomik verimlilik sağlanarak çevre korumasının dengelenmesi, üçüncüsü ise sürdürülebilirliğin daha geniş çerçevede ele alınması ve uygulanması olarak belirtilmiştir (Mazmanian, Kraft 2009; Portney, 2010).

Türkiye'de de sürdürülebilir finansın gelişimi 2010'lu yıllarda ivme kazanmaya başlamış ve birçok kurum önyak olmuştur. Bunlardan Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın Sürdürülebilir Bankacılık Strateji Belgesi (2021), Strateji ve Bütçe Başkanlığı ile Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından yayımlanan Yeşil Rehber (2020), Borsa İstanbul'un BIST Sürdürülebilirlik Endeksi (2014) ve Türkiye Yeşil Taksonomi hazırlıkları sürdürülebilir finansın hem politika hem de uygulama boyutunda geliştiğini göstermektedir. Bu gelişmeler sürdürülebilir kalkınma hedefleriyle ve küresel eğilimlerle uyumlu olmakla beraber Türkiye'nin finans sektörünün özellikleri, makro ekonomik

yapısı ve düzenleyici kurumların yönlendirmeleriyle şekillenmiş olup hem özel sektör girişimleri hem de kamu politikaları ile desteklenmiştir.

Sonuç olarak geleneksel finansın getiri ve risk odaklı yaklaşımını aşarak çevresel, sosyal ve finansal getirilerin birlikte değerlendirildiği sürdürülebilir finans anlayışı gündeme gelmiştir. Sürdürülebilir finans ile yatırımlar, çevresel, sosyal ve yönetim odaklı şirketlere yönlendirerek düşük karbonlu ve döngüsel ekonomiye geçişi hızlandırmak amaçlanmaktadır. Yatırımcılar, iklim değişikliği gibi belirsizliklerle başa çıkmak için sermaye tahsisi yoluyla şirketleri sürdürülebilir uygulamalara yönlendirmektedir (Schoenmaker, 2017: 5–8).

Buradan hareketle sürdürülebilir finansı tanımlayacak olursak;

Sürdürülebilir finans, sürdürülebilir kalkınma hedefleri doğrultusundaki finansal araçları kapsamaktadır. İklim değişikliğini azaltmayı amaçlayan veya çevresel sorunları azaltmayı hedefleyen yatırımların finansmanında kullanılan bir kavramdır (Canikli, 2022:31). Başka bir ifadeyle sürdürülebilir finans, karlılık odaklı geleneksel finans yaklaşımı dışında çevresel ve sosyal maliyetleri de göz ardı etmeyen, ESG kriterlerini merkez alarak uzun vadeli ekonomik değer yaratmayı amaçlayan ayrıca toplumsal sorumlulukları da finansal sistemin içine entegre eden bir yaklaşımdır (Alıcı, 2022: 2-3).

İstanbul Sanayi Odası'nın raporuna göre sürdürülebilir finans; yeşil tahvil, sürdürülebilir krediler, sosyal tahviller gibi araçlarla çevresel ve sosyal etkileri finansal sistem içerisinde görünür hale gelmesine olanak tanıyarak düşük karbon ekonomisine geçişte kritik rol oynamasıdır (İstanbul Sanayi Odası, 2023: 6).

2.2. Sürdürülebilir Finans ESG Kriterleri

İşletmelerin nasıl faaliyet gösterdiğini ortaya koyan ESG kriterleri yatırımcılar, kanun koyucular ve tüketiciler tarafından dikkate alınmaktadır. Çünkü güçlü bir ESG performansı yatırım çekebiliyor, güven ortamı oluşturuyor hatta uzun vadeli finansal performansı etkiliyor. Ancak bu kriterleri karşılamak yalnızca ilgili düzenlemeleri yapmak değil aynı zamanda gerçek ve ölçülebilir stratejiler geliştirmektir. Kısaca ESG, bir şirketin finansal performansının ötesinde daha detaylı ve geniş perspektiften değerlendirilmesi gereken üç temel faktörü ifade etmektedir. Bu faktörler çevresel, sosyal ve yönetim kavramlarıyla ifade edilmektedir (Friede vd., 2015). Bu kavramlar ile ifade edilmek istenen, sürdürülebilir etik değerlerle kurumsal ve mali çıkarları temsil etmektedir. Diğer bir ifadeyle ESG, bir şirketin sürdürülebilirlik taahhüdü ve karbon ayak izinden iş kültürüne, çeşitlilik ve kapsayıcılık taahhüdünden kurumsal riskler ve uygulamalara kadar şirketin tüm hedef ve faaliyetlerini belirleyerek değerlendirmeyi ele alan stratejik bir yaklaşımdır. Ayrıca sermaye piyasaları,

ESG' yi kuruluşları değerlendirmek ve gelecekteki finansal performanslarını belirlemek amacıyla kullanılmaktadır (Greenly, 2023; SOCAR Türkiye, 2023).

2.2.1. Çevresel (Environmental) Kriterler

Hava, su, toprak kalitesinin önemi, biyolojik çeşitliliğin azalması, insan sağlığının, hayvan ve bitki yaşamının korunması gibi konular çevresel sürdürülebilirliğin kapsamında değerlendirilmektedir (Kaypak, 2011: 26-27). Çevresel sürdürülebilirlik, şirketlerin üretim süreçlerinde oluşan doğal kaynaklara ve doğal ekolojiye verilen zararı en aza indirmeyi amaçlayan beraberinde doğal kaynakların sürdürülebilirliğini sağlamayı hedefleyen uygulamalar olarak tanımlanmaktadır. Bu yaklaşıma göre kaynaklar tüketilirken onların yenilenme süreci ve yenilenme hızları bu yaklaşımın temelini oluşturmaktadır. Bu doğrultuda oluşturulan çevresel hedefler ise; insan sağlığı için çevrenin korunması, yenilenemeyen kaynakların muhafazası ve tasarrufu, yenilenebilir kaynaklarında akılcı kullanılması bu hedefleri oluşturmaktadır (Soubbotina, 2004; Altuntaş, Türker 2012: 41-42).

Çevre ve ekonomi arasındaki çıkar çatışması çevresel sorunların temelini oluşturmaktadır. Toplumlar şirketlere çevresel sorumluluklarını yerine getirmeleri gerektiği konusunda baskı oluşturmaktadır. Doğal kaynağın ve sermayenin kötü kullanımı, zehirli gazlar, çevresel zararlar sürdürülebilirliğin çevresel boyutunu oluşturan temel sorunlardır (Dinçer, 2024: 5). Çevresel açıdan sürdürülebilir kabul edilen şirketler, doğal kaynakları koruyarak faaliyetleri sonucunda oluşan çevresel kirlilikleri azaltmayı hedeflemektedir (Tüm, 2014: 63). Bu açıdan günümüzde şirketler iş planlarına çevresel konuları dahil ederek çevre odaklı ve proaktif yaklaşımlar benimsenmektedir. Bu yaklaşımlar sonucunda çevre sorunlarının azaltılması ve yeni çözüm yolları bulunması amaçlanmaktadır. Küreselleşen dünyada şirketlerin çevresel sorunları yok saymaları önlem ya da tedbir almamaları toplumsal protestolara, itibar kayıplarına ve finansal sıkıntılara sebep olabilmektedir. Ayrıca çevresel sorumluluk ülkelerin gelişmişlik düzeyiyle de doğru orantılı olarak atmaktadır. Bu durum da şirketler rekabet avantajı sağlamaktadır (Sarıkaya vd., 2010).

ESG' nin çevresel boyutu küresel ısınma, iklim değişikliği, doğal kaynak tüketimi, kirlilik gibi küresel çaptaki sorunlar sebebiyle önemi her geçen gün artmaktadır. Şirketler de bu durum sonucunda sadece yasal düzenlemelere uyum sağlamak amacıyla değil aynı zamanda toplumun, yatırımcıların ve tüketicilerin beklentilerini cevap almak adına çevresel ayak izlerini azaltma çabası göstermektedirler. Şirket bünyelerinde güçlü çevre stratejileri geliştiren yöneticiler, kaynak kıtlığı ve yaşanması muhtemel çevresel sorunlara ayrıca

değişen regülasyonlara karşı oluşacak finansal riskleri azaltarak uzun vadeli sürdürülebilirlik oluşturabilmektedirler.

ESG kriterleri kapsamında çevresel boyutta öne çıkan alanlar şunlardır;

- **İklim değişikliği:** Karbon emisyonlarının azaltılması, yenilenebilir enerji yatırımları, karbon dengeleme programları.
- **Enerji verimliliği:** Akıllı enerji yönetimi, yeşil teknolojilerle tüketimin azaltılması.
- **Su yönetimi:** Su geri dönüşümü, verimlilik artırımı, su havzalarının korunması.
- **Kirlilik kontrolü:** Toksik olmayan malzeme kullanımı, hava ve su kirliliğinin azaltılması.
- **Atık ve kaynak yönetimi:** Geri dönüşümün teşviki, dairesel ekonomi uygulamaları.
- **Ormansızlaşmanın önlenmesi:** Sürdürülebilir ormancılık ve koruma çalışmaları.
- **Biyçeşitliliğin korunması:** Ekosistemlerin ve nesli tükenmekte olan türlerin korunması, sorumlu arazi kullanımı.

Bu kriterler şirketin doğal kaynak kullanımını, sera gazı emisyonlarını, biyolojik çeşitliliğin korunması ve çevresel sorunların azaltılması adına yapılan çabaları ölçmek amacıyla kullanılmaktadır (Greenly, 2023; SOCAR Türkiye, 2023; Iberdrola, 2023). Sürdürülebilir finans sesi bunları da içine alarak iklim değişikliğiyle mücadele, çevre dostu üretim süreçleri, enerji verimliliği gibi alanlardaki finansal kararları da yönlendirmektedir. Bu kapsamda yeşil enerji yatırımları, su tasarrufu uygulamaları, atık dönüşümü sürdürülebilir finansın temelini oluşturmaktadır (İstanbul Sanayi Odası, 2023: 2-3).

2.2.2. Sosyal (Social) Kriterler

Kurumsal sürdürülebilirlikte başarı elde etmek için öncelikli önem verilmesi gereken noktalardan birisi de ESG' nin sosyal boyutudur. Toplumlara ve paydaşlarla kurulan güçlü iletişim başarı için etkindir. Toplumun şirketlerden beklentisi sadece ekonomik değer oluşturmak değil aynı zamanda sosyal dönüşüme ve değişime öncülük etmesidir (Dinçer, 2024: 6). Bu doğrultuda sosyal sürdürülebilirlik kavramı ise; beşerî ve toplumsal sermayenin geliştirilmesi gerektiğini vurgulanmaktadır. Toplumsal sermaye; eğitim sisteminin güçlendirilmesi, altyapı yatırımlarının artırılması ve girişimciliğin desteklenmesi yoluyla kamu hizmetlerinin gelişimini ifade ederken; beşerî sermaye, çalışanların ve firma paydaşlarının yetenek, motivasyon ve bağlılık gibi

kişisel gelişim unsurlarını kapsamaktadır. Sosyal sürdürülebilir işletmeler, hem toplumsal sermayenin gelişmesine katkı sağlamak hem de paydaşlarının beşerî sermayelerini geliştirmektedir (Tüm, 2014: 64). Ayrıca ülkelerin gelişmişlik düzeyine göre sosyal ihtiyaçlar değişiklik göstermektedir. Şirketlerin beklentisi de gelişmiş ülkelerde farklı, gelişmekte olan ülkelerde farklı ve az gelişmiş ülkelerde farklı sosyal sorumluluk eğilimi gösterilmektedir. Şirketler sadece çalışanlarına ve paydaşlarına yönelik eğitim, adalet, eşitlik ve insan hakları gibi konularda duyarlılık göstermek yerine toplumun bütününe karşı aynı hassasiyeti göstermelidir.

Günümüzde internet ve dijitalleşme şirketlerin paydaşları ve toplumla olan ilişkisini de farklı boyutlara taşınmasına neden olmuştur. Şirketlerin kurumsal itibarın sosyal medya aracılığıyla dahi zedelenmektedir (Sarıkaya vd., 2010). Bu sebeple sosyal sürdürülebilirlik sadece sanal ortamla sınırlı kalmayıp insan haklarının korunması, eğitim, yoksullukla mücadele gibi alanlarda da rol almaktadır. Böylece şirketler gerçek anlamda sosyal sürdürülebilir olarak kabul edilmektedir.

ESG' nin sosyal boyutu, bir şirketin, müşterileri, çalışanları ve tedarikçileri ile ilişkilerini kapsamaktadır. Güçlü sosyal politikalar, etik değerler, adalet gibi unsurlar tüm sektörleri olumlu etkilemektedir.

Sosyal ESG kriterleri kapsamında öne çıkan başlıca alanlar şunlardır:

- **İnsan haklarına saygı:** Şirket içinde ve tedarik zincirlerinde etik ve adil muamele.
- **Çalışma standartları:** Adil ücret, güvenli çalışma koşulları ve çalışan haklarının korunması.
- **Müşteri memnuniyeti:** Geri bildirim mekanizmaları, kaliteli hizmet ve sorumlu iş uygulamaları.
- **Veri koruma:** Gizlilik yasalarına uyum ve güçlü güvenlik politikaları.
- **Cinsiyet eşitliği ve çeşitlilik:** İşyerinde eşitliği teşvik etmek ve kapsayıcı liderlik.
- **Çalışan katılımı:** Motivasyonu artıran ve olumlu kültür yaratan stratejiler.
- **Topluluk ilişkileri:** Eğitim, sosyal programlar ve çevresel girişimlere yatırım yaparak yerel bağların güçlendirilmesi (Greenly, 2023; SOCAR Türkiye, 2023; Iberdrola, 2023).

Sosyal sürdürülebilirlik, Sosyal adaleti ve toplumun refahını arttırmayı hedeflerken, sürdürülebilir finans gelir adaleti, eğitim, sağlık, finans, istihdam

gibi sosyal konulara odaklanmıştır. Bu girişim ve yatırımlar sonucunda toplumsal kalkınmaya da destek olunmaktadır (İstanbul Sanayi Odası, 2023: 2-3).

2.2.3. Yönetişim (Governance) Kriterleri

Kurumsal sürdürülebilirlik, şirketin sosyal adalet, eşitlik, ekolojik dengeyi korumak gibi unsurlar içinde barındıran yalnızca karlılık ve büyümeyi hedef almayan geniş çaplı bir yaklaşımdır. Şirketler kar odaklı düşünceyle birlikte çevresel duyarlılığa odaklanarak toplumsal ihtiyaçlara yanıt vermektedir. Bunu yaparken kamu baskısıyla değil, kurumsal stratejilerin bir parçası olmasından ileri gelmektedir (Coşkun, 2013: 24-25; Dinçer, 2024: 4).

İyi bir yönetime sahip şirketler adalet ve hesap verebilirlik kavramlarını kurumsal yapılarına entegre etmektedir. Güçlü denetim mekanizmasına sahip şirketler, net politikalara sahip olup riskleri daha etkin yönetebilmektedir. Sağlam kararlar alarak uzun vadeli başarı elde ederek avantaj yaşarlar. Bunlar sonucunda yönetim kriterleri paydaşların haklarını koruma, şeffaf ve doğru muhasebe yöntemleri kullanma, liderlik seçimlerinde çeşitliliği ve bütünlüğü sağlamak gibi konularda zorunluluk arz etmektedir (Iberdrola, 2023).

Kısaca ESG' nin yönetim boyutu, dürüstlük, şeffaflık ve etik değerlere odaklanarak ve bu çerçeve etrafında faaliyet göstererek kurumsal sürdürülebilirliğin temel yapı taşını oluşturmaktadır. Yönetişim boyutu, yönetim politikaları, rüşvet, dolandırıcılık, kurumsal suistimallerin önlenmesi ne yardımcı olurken; kamuoyu, çalışanlar ve yatırımcılar nezdinde güveni arttırmaktadır (Greenly, 2023; SOCAR Türkiye, 2023).

Başlıca yönetim kriterleri şunlardır:

- **Yönetici ücretlendirmesi:** Uzun vadeli hedeflerle uyumlu, adil ve şeffaf maaş politikaları.
- **Yönetim kurulu yapısı ve çeşitliliği:** Farklı geçmiş ve becerilere sahip dengeli bir yönetim kurulu.
- **Rüşvet ve yolsuzlukla mücadele:** Etik olmayan iş uygulamalarını önlemek için sıkı tedbirler.
- **Lobicilik düzenlemeleri:** Etik standartlara uyum ve kurumsal etkiye hesap verebilirlik.
- **Siyasi katkılarının denetimi:** Çıkar çatışmalarını önlemek için bağışların düzenlenmesi.
- **İhbarcı mekanizmaları:** Çalışanların misilleme korkusu olmadan etik dışı davranışları bildirebilmesi.

- **Denetim komitesi işleyişi:** Şeffaflığı ve sağlam finansal uygulamaları destekleyen güçlü denetim yapıları.

Sürdürülebilir finansın etkin uygulanabilmesi için yönetim boyutunun önemi büyüktür. Güçlü yönetim sürdürülebilir finansın başarısı ve uzun vadeli değer oluşturma adına vazgeçilmez bir unsurdur (İstanbul Sanayi Odası, 2023: 6).

3. Muhasebe Yaklaşımlarında ESG Entegrasyonu

ESG kriterlerinin, muhasebe yaklaşımlarına entegrasyonunu sadece sayısal verilerle sınırlı kalmayıp muhasebe finansal raporlamanın sürdürülebilirlik boyutunu da içermektedir (Kusuma, Gani 2024: 946; Wahyuni, 2025: 2). Bu başlık altında sürdürülebilirliğin ve ESG kriterlerinin muhasebeye etkisi, EGS raporlama standartları ve bu standartların karşılaştırılması ele alınmıştır.

3.1. Sürdürülebilirliğin ve ESG Kriterlerinin Muhasebe Alanına Etkileri

Günümüzde kamu otoriteleri, paydaşlar ve yatırımcılar, şirketlerin çevre, ekonomi ve toplum üzerindeki etkilerini görmek istemekte ve takip etmektedirler. Bunun sonucunda şirketlerin sürdürülebilirlik ve ESG (çevresel, sosyal, yönetim) boyutlarının şirket üzerindeki etkisini, değerini ve performansını açıklamak amacıyla şeffaf, karşılaştırılabilir, tutarlı ve güvenilir raporlama sunma mecburiyeti doğmuştur (Aksoy 2010:325; Kurt, 2023: 9).

Kurumsal sürdürülebilirlik, ESG yatırımı ve politikası, yeşil inovasyon ve yeşil iş gibi kendine özgü kavramlar oluşturmaktadır, kurumsal sürdürülebilirliğin amacın sürdürülebilir iş stratejileri oluşturarak uzun vadeli paydaş değerini artırmaktır, bu doğrultuda sürdürülebilirlik ve ESG kriterlerinin sadece ölçülmesi değil, muhasebe verileriyle doğru ve şeffaf bir şekilde kayıt altına alınarak raporlar olması gerekmektedir. Sürdürülebilirliğin ve ESG verilerinin toplanması ve raporlanması için iyi bir yönetim yapısı kurulması beklenmektedir. Ayrıca muhasebe sistemine dahil edilmesi ve raporlanması için teknik ve kapsamlı bir süreç gerekmektedir (KPMG, 2022; ICAEW, 2022).

Sürdürülebilirlik, üst yönetim için zihinsel bir dönüşüm gerektirmektedir. Şirketlerin karlılığını artırmak, değer katmak maksadıyla sürdürülebilirlik kararlarını alınması bir zorunluluk olmuştur (IFAC, 2019). Böylece sürdürülebilirlik ve değer odaklı üst yönetim unvanları ortaya çıkmıştır. Bu yöneticiler sistem yaklaşımını benimseyerek yeni iş modelleri geliştirmeyi hedeflemişlerdir. İyi bir kurumsal yönetişime sahip şirketler iş yapış biçimlerinin merkezine sürdürülebilirliği yerleştirmiştir. Böyle şirketlerde raporlama da daha başarılı olmaktadır. Bundan dolayı etkin bir iç kontrol sistemi beraberinde

ESG hilesi riskinin azalmasına ve sürecin güvenilirliğinin artmasına imkân sunmaktadır.

Sürdürülebilirlik ve ESG kriterleri muhasebe uygulamalarını entegrasyonu her geçen gün artmaktadır. Bu sebeple bu etkileri raporlamak gerekmektedir. Ancak bu raporlama gerçek ve doğrulanabilir olmalıdır. Aynı zamanda yanıltıcı sürdürülebilir iddialarına (greenwashing) karşı dikkatli olunması gerekmektedir. Bu nedenle raporlamalar, kurumsal raporlama standartları doğrultusunda yapılmalıdır (Kurt, 2023: 9).

2021 yılı itibarıyla şirketlerin ESG raporlamasında en çok başvurdukları çerçeveler arasında Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (SDG'ler) ve Küresel Raporlama Girişimi (GRI) standartları yer almaktadır. Ayrıca kurumların birden fazla raporlama standardını birlikte kullandıkları da gözlemlenmiştir. Finansal ve ESG verilerini içeren kapsamlı raporlar hazırlayan şirketler, yatırımcılar açısından finansal önem taşıyan bilgileri tanımlamak ve raporlamak için Sürdürülebilirlik Muhasebe Standartları Kurulu (SASB) tarafından geliştirilen standartlardan yararlanmaktadır. Küresel Raporlama Girişimi (GRI) ise sürdürülebilirlik raporlamasında yatırımcılar için önemli bir araç olarak öne çıkmakta; GRI standartlarının kullanımının artarak devam etmesi beklenmektedir (Bradley, 2021).

IFRS Vakfı bünyesinde 3 Kasım 2021 tarihinde kurulan Uluslararası Sürdürülebilirlik Standartlar Kurulu (ISSB), sürdürülebilirlik açıklamaları için bağımsız bir standart belirleyici olarak faaliyet göstermektedir. ISSB, 31 Mart 2022'de ilk taslak UFRS Sürdürülebilirlik Açıklama Standartlarını (UFRS S1 ve S2) yayımlamıştır (Kurt, Çavlak, 2022: 10-11).

Ayrıca Avrupa Birliği'nin Yeşil Mutabakatı ile gündeme gelen döngüsel ekonomi kavramı, mevcut malzeme ve ürünlerin mümkün olduğunca uzun süre paylaşılması, kiralanması, yeniden kullanılması, onarılması, yenilenmesi ve geri dönüştürülmesini teşvik eden bir üretim ve tüketim modelidir (European Parliament, 2022). Şirketlerin faaliyetlerini bu modele uygun şekilde dönüştürmeleri, sürdürülebilirlik stratejilerinin bir parçası haline gelmektedir.

Sonuç olarak sürdürülebilirliğin ve ESG Kriterlerinin muhasebe ve muhasebe mesleğine etkisine bakıldığında geleneksel finansal raporlamada ele alınmayan konular sürdürülebilir raporlama kapsamında ele alınmaktadır. Bunun amacı ise şeffaf, hesap verilebilir raporları arttırmaktır. Şimdilerde kamu sektörleri de sürdürülebilirlik performanslarını açıklamaya başlamıştır. Böylece doğal kaynak muhasebesi kavramı ortaya çıkmıştır. Doğal kaynak muhasebesi ise; belirli bir ekonomideki veya ekosistemdeki yeşil bütçeleme adı altındaki kaynakların ve hizmetlerin akışını ve toplam stokların hesaplanması

işlemdir. Doğal kaynak muhasebesi hem ülkeler hem de şirketler temelinde önem kazanmaktadır. Bunun sonucunda muhasebe ve muhasebe mesleğinin sürdürülebilirlikteki rolünü ortaya koymak amacıyla kongre düzenlenmiş ve bu kongreye standart koyucular, öncülük eden muhasebe meslek mensupları, akademisyenler, küresel düzeyde iş liderleri ve ekonomistler katılmıştır. Kısaca teknolojik gelişmeler, dijitalleşme, meslekteki küresel eğilimler, etik değerler ve güven, kamu mali yönetim, doğru şeffaf raporlama vb. konular gündem maddeleri arasında yer almıştır (Kurt, 2023: 9).

3.2. ESG Raporlama Standartları

Sürdürülebilirlik amacıyla geliştirilen birçok standart mevcuttur. Bunlardan GRI, SASB ve IFRS S1-S2 ve Türkiye özelinde TSRS-1 TSRS-2 standartları bulunmaktadır. Bu standartlar çevresel, sosyal ve yönetim performanslarını yatırımcılar ve paydaşlar açısından açık, şeffaf karşılaştırılabilir olmasını sağlamaktadır.

3.2.1. Küresel Raporlama Girişimi (Global Reporting Initiative- GRI)

1997 yılında ABD'nin Massachusetts eyaletinde kurulan ve en önemli sürdürülebilir raporlama çerçevelerini oluşturan Küresel Raporlama Girişimi (Global Reporting Initiative – GRI)' dir. Ekonomik, sosyal ve çevresel etkilerin şeffaf, hesap verilebilir ve sürdürülebilirlik kriterlerini dikkate alarak raporlamayı hedeflemektedir (Nikolaeva, Bicho 2010: 138–139). Bu girişim şirketlerin, çevre ve toplum üzerindeki etkilerine yönelik artan kamuoyu baskısına cevap niteliği taşımaktadır. Böylece kurumsal şeffaflık artmış, hesap verilebilirlik güçlenmiş, paydaşların karar alma ve verme süreçleri etkin hale gelmiştir. Bu yaklaşım çevresel yönetimden insan haklarına kadar çok geniş bir yelpazeye sahip olduğu görülmektedir (Geerts vd., 2021: 4). İlk raporlama rehberi olan G1, 2000 yılında yayınlanmış ve alanın ilk sistematik çerçevesini sunmuştur. Devamında G2, G3 ve G4 rehberleri de yayımlanarak ölçülebilir ve paydaş katılımını güçlendirmiştir (Zharfpeykan, Akroyd 2023: 1105; Özer, 2025: 175).

2016 yılında GRI raporlama standardı kolaylaştırmak adına modüler hale getirilmiştir. Bu esnek yapı şirketlerin faaliyet alanlarına ve paydaşların özelliklerine göre şekillendirilmiştir. Böylece farklı sektörlerdeki şirketlerin kendilerine özgü oluşturulan sürdürülebilir konularının dikkate alınması sağlanmıştır. Bu sebeple GRI raporlama standardı küresel çapta yaygınlaşmış ve benimsenmiştir. Özellikle Avrupa Birliği'nin Finansal Olmayan Raporlama Direktifi (NFRD) gibi düzenlemeler, GRI standartlarının kabulünü artırarak

düzenleyici baskının sürdürülebilirlik raporlamasını şekillendirmedeki etkisini ortaya koymuştur (Papa vd., 2022: 89–90; Zharfpeykan, Akroyd, 2023: 1115).

Dünya genelinde son yıllarda yapılan araştırmalara göre 14 binden fazla kuruluşun GRI raporlama standartlarını benimsediği görülmektedir. Ayrıca GRI standartlarına uyumlu raporlama yapan şirketlerin kurumsal performanslarında artış ve iyileşme görülmektedir (Agrawal vd., 2023: 7170; Bulut Su 2025: 14-15).

3.2.2. Sürdürülebilirlik Muhasebe Standartları Kurulu (Sustainability Accounting Standards Board- SASB)

Başlangıçta Sürdürülebilir Endüstri Sınıflandırma Sistemi (SICS) olarak kurulan Sürdürülebilirlik Muhasebe Standartları Kurulu (Sustainability Accounting Standards Board – SASB) sektörü özgü raporlama standartları geliştirmeyi amaçlamıştır. Bu standartların özün de sürdürülebilirlik ilkelerinin finansal önemlilik boyutuna göre belirlenmesi hedeflenmiştir. Bu yaklaşımın temelinde çevresel ve sosyal etkiler sektör bazında farklılık gösterebilmektedir. Kısaca bu yaklaşımın amacı şirketlerin kendi faaliyet alanlarındaki en uygun raporlamayı sunmak ve yatırımcılar açısından önemli ve anlamlı bilgileri açıklamaktır (Carvajal, Nadeem 2022: 941; Özer 2025:176).

SASB standartları, şirket yetkilileri, yatırımcılar ve alanında uzman kişiler tarafından oluşturulan, geniş paydaş kitlesine sahip standartlar bütünüdür. Bu çok paydaşlı yapı sayesinde kapsayıcı ve bütüncül bir çerçeve oluşturulmasına olanak verilmiştir. Finansal önemlilik temelinde tasarlanan standartlar, sürdürülebilirlik faktörlerinin finansal performansa doğrudan etkisi bulunan boyutlarına odaklanarak yatırımcılara karar verme süreçlerinde faydalı olacak nitelikli ve karşılaştırılabilir bilgiler sunmaktadır. Bakıldığında SASB standartlarını kullanarak raporlama yapan şirketlerin finansal performansları olumlu yönde etkilenmiştir. Bu sebeple SASB standartlarının yatırımcılar açısından stratejik öneme sahip olduğu görülmektedir (Carvajal, Nadeem 2022: 941; Badía vd., 2022: 3988-3990).

2021 yılında SASB'nin IFRS Vakfı kapsamında Uluslararası Sürdürülebilirlik Standartları Kurulu'na (ISSB) devredilmiştir. Böylece küresel sürdürülebilirlik raporlaması adına önemli bir dönüşümün başlangıcına vesile olmuştur. Bu birleşme sonucunda 2023 yılında IFRS S1 ve IFRS S2 standartları yayımlanmıştır (Avi, 2022: 1013; Wahyuni, 2025: 2).

- **IFRS S1:** Sektörler arası karşılaştırılabilir ve kapsamlı sürdürülebilirlik bilgilerine erişimi artırır.
- **IFRS S2:** İklimle ilgili riskler ve fırsatlara odaklanır.

ISSB'nin temeli TCFD gibi mevcut çerçeveleri bir araya getirerek küresel ölçekte tek bir düzen ve sadeleştirilmiş, anlaşılır bir yaklaşım ortaya koymaktır. Uzaklaş aşımı özellikle büyük ölçekli şirketler benimsemektedir. Çünkü yatırımcıların ESG bilgisi taleplerini cevap verebilmek için bu standartlarla uyumlu raporlama yapmaları gerekmektedir. Bu doğrultuda şirketler yalnızca çevresel hedeflerine katkı sağlamakla kalmayıp aynı zamanda yatırımcıların uzun vadeli finansal beklentilerini ve güvenini de artırmaktadır (Wahyuni, 2025: 3-4).

Kısaca SASB'nin ISSB'ye devredilmesiyle IFRS S1 ile S2 uygulamaya başlanması sürdürülebilirlik raporlamasında önemli adım oluşturmakta ve karşılaştırılabilirlik, şeffaflık sağlayarak yatırımcı güvenini arttırmaktadır. Bu birleşme sayesinde SASB standartları uluslararası düzeyde daha geniş kitlelere ulaşarak daha düzenleyici ve kolaylaştırıcı olmuştur.

Sonuç olarak günümüzde çok sayıda şirket ve kuruluş faaliyet gösterdikleri sektörlerden bağımsız olarak SASB standartlarını benimsemişlerdir. Böylece küresel düzeydeki yatırımcılar açısından da sürdürülebilir raporlama bu doğrultuda gerçekleşmektedir. Bu durumda şirketlere bilgi güvenliği, tutarlılık, karşılaştırılabilirlik ve esneklik kazandırılmış olmaktadır. Ayrıca bu standartları kullanan şirketlerin paydaş ilişkileri ve kurumsal itibarları da artarak olumlu katkılar sağladığı ve yatırımcıların daha sağlıklı kararlar aldığı görülmektedir (Principale, Pizzi 2023: 2-3; Shen vd., 2024: 2392; Özer 2025: 176).

3.2.3. Türkiye Sürdürülebilirlik Raporlama Standartları (TSRS)

Türkiye'de sürdürülebilirlik raporlanmasına ilişkin düzenlemeler Türk Ticaret Kanunu'nun 88. maddesi kapsamında 04/06/2022 tarihli ve 31856 sayılı Resmî Gazete 'de yayımlanan değişiklik kapsamında yürürlüğe girmiştir (Kırbaçoğlu 2025: 52). Bu değişiklik, Türkiye Sürdürülebilirlik Raporlama Standartlarının (TSRS) uluslararası standartlarla uyumlu olacak şekilde belirlenmesi ve yayımlanması yetkisi Kamu Gözetim Kurumu (KGK)'na verilmiştir. KGK, bu yetkiye dayanarak, IFRS Vakfı bünyesinde oluşturulan Uluslararası Sürdürülebilirlik Standartları Kurulu (ISSB) tarafından yayımlanan standartları benimseme kararı almıştır (<https://www.kgk.gov.tr>. Erişim: 07.12.2025).

Bu doğrultuda iki temel standart ele alınmış ve kabul edilmiştir. Bunlar (Kırbaçoğlu 2025: 52);

- TSRS 1 – Sürdürülebilirlikle İlgili Finansal Bilgilerin Açıklanmasına İlişkin Genel Hükümler: Şirketlerin sürdürülebilirlik ile ilgili riskleri, fırsatları ve beklentileri açıklamaları zorunlu tutulmuştur. Şirketlerin kısa, orta ve uzun vadedeki nakit akışı oluşturma kapasitesi, değer

zincirindeki toplumdan, paydaşlardan, ekonomiden, doğal çevreden ve birbiriyle olan etkileşimden mutlak suretle etkilenmektedir.

- TSRS 2 – İklimle İlgili Açıklamalar: Şirketlerin iklim değişikliği ile ilgili oluşturdıkları risk ve fırsatları açıklamalı sarı zorunluluk haline getirmiştir. Bu fırsatlar ve riskler, şirketlerin nakit akışlarında, sermaye maliyetlerinde f finansmana erişim olanaklarından etkili olacağı öngörülmektedir.

29/12/2023 tarihli ve 32414 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Kurul Kararı ile TSRS’nin uygulama kapsamı belirlenmiştir. Buna göre;

- Aktif toplamı 500 milyon TL,
- Yıllık net satış hasılatı 1 milyar TL,
- Çalışan sayısı 250 kişi eşik değerlerinden en az ikisini art arda iki raporlama döneminde aşan kurum, kuruluş ve işletmeler için sürdürülebilirlik raporu hazırlama zorunluluğu getirilmiştir.

Türkiye’de bu kapsama girenler; Sermaye piyasası kurumları, faktöring şirketleri ve finansal kiralama şirketleri, sigorta ve emeklilik şirketleri, bankalar, kıymetli maden aracı kurumları ve Borsa İstanbul’da faaliyet gösteren şirketler sayılmaktadır (<https://www.kgk.gov.tr>. Erişim: 07.12.2025).

Bu düzenlemelerle birlikte Türkiye, büyük şirketlerin öncülüğünde sürdürülebilirlik raporlarını zorunlu tutarak küresel ölçekte yatırımcı güvenini artırmayı, yeşil finansmana ulaşmayı kolaylaştırmayı ve küresel sermaye teminin de rekabet gücünü artırmayı hedeflemektedir. Bu doğrultuda yakın gelecekte Türkiye’nin ekonomi alanında dünyanın sayılı ülkeleri arasında yerini alması amaçlanmaktadır (Kırbaşoğlu 2025: 52-53).

3.3. Sürdürülebilirlik Raporlama Standartlarının Karşılaştırması

Küresel çapta birçok sürdürülebilir raporlama standartları mevcuttur. Ancak sürdürülebilirlik raporlama standartları arasında geniş çaplı etkileri ve kullanımları açısından GRI (Global Reporting Initiative) ve SASB (Sustainability Accounting Standards Board) ele alınmıştır. Türkiye boyutunda ise TSRS (Türkiye Sürdürülebilirlik Raporlama Standartları) yer almaktadır. Genel olarak bu standartları amaç kapsam ve küresel etki odaklı karşılaştıracak olursak aşağıdaki tabloda görülmektedir.

Tablo 1: Sürdürülebilirlik Raporlama Standartlarının Karşılaştırması

Çerçeve / Standart	Kuruluş Yılı & Köken	Temel Amaç	Yaklaşım	Kapsam / Odak	Küresel Etki
TSRS (Türkiye Sürdürülebilirlik Raporlama Standartları)	2022 – Türkiye, KGGK yetkisiyle	Uluslararası ISSB standartlarıyla uyumlu raporlama; yatırımcı güveni ve yeşil finansmana erişim	Hukuki düzenleme, zorunlu raporlama	TSRS 1: Sürdürülebilirlikle ilgili finansal bilgiler TSRS 2: İklimle ilgili açıklamalar	Türkiye'nin küresel sermaye tahsisinde rekabet gücü kazanması hedefleniyor
GRI (Global Reporting Initiative)	1997 – ABD, Massachusetts	Kurumsal şeffaflık, hesap verebilirlik, paydaş katılımı	Paydaş odaklı, modüler yapı	İnsan hakları, çalışma koşulları, çevresel yönetim, geniş konu yelpazesi	14.000'den fazla kuruluş tarafından benimsenmiş; AB NFRD ile uyumlu
SASB² (Sustainability Accounting Standards Board)	2011 – ABD	Sektöre özgü finansal önemlilik temelli raporlama	Yatırımcı odaklı, sektör bazlı	Çevresel ve sosyal etkilerin finansal performansa doğrudan etkisi	2021'de ISSB'ye devredildi; IFRS S1 ve S2 ile küresel uyum sağlandı

Kaynak: (Bulut Su 2025: 26)

Kısaca özetlersek;

- **TSRS** → Türkiye'nin ulusal düzenlemesi, ISSB uyumlu, yatırımcı güveni ve yeşil finansman odaklı ve küresel sermaye tahsisinde rekabet gücü elde etmeyi amaçlıyor.
- **GRI** → Küresel, paydaş odaklı, geniş konu yelpazesi, şeffaflık ve hesap verebilirlik ön planda birçok kuruluş tarafından benimsenmekte ayrıca AB standartlarıyla uyumlu ilerlemektedir.
- **SASB** → Finansal önemlilik temelli, sektör bazlı, yatırımcı odaklı; ISSB'ye devredilerek IFRS S1 ve S2'ye entegre olarak küresel uyum sağlamıştır.

2 SASB, bir raporlama standardı geliştirici kuruluş olup 2021 yılında IFRS Vakfı bünyesindeki ISSB'ye entegre edilmiştir. Bu nedenle karşılaştırma SASB tarafından geliştirilen standartlar temelinde yapılmaktadır.

4. ESG Kriterlerinin Finansal Kararlara Etkisi

Çevresel, sosyal ve yönetim (ESG) ölçütleri, sürdürülebilir finans çerçevesinde işletmelerin stratejik karar alma süreçlerini şekillendiren temel bileşenler hâline gelmiştir. ESG performansı, yalnızca kurumsal sorumluluk veya etik göstergesi olmaktan çıkmış; finansal piyasalar tarafından şirket riskliliği, uzun vadeli değer yaratma kapasitesi ve yatırım yapılabilirlik kriteri olarak değerlendirilen yapısal bir faktöre dönüşmüştür (Friede vd., 2015). Bu başlık altında sermaye maliyeti, risk yönetimi, karlılık vb. konularda ESG kriterlerinin etkileri ele alınmıştır.

4.1. Sermaye Maliyeti ve Finansmana Erişim Üzerindeki Etkiler

Sermaye maliyeti ve finansmana erişim konusunda şirketlerin ESG performanslarının etkisine bakıldığında; ESG performansı yüksek şirketler, finansal kurumlar tarafından, paydaşlar ve yatırımcılar tarafından daha düşük riskli ve güvenilir algılanmaktadır. Böylece şirketin sermaye maliyeti düşmekte ve finansmana erişimi kolaylaşmaktadır.

Şirketlerin ESG performanslarını dikkate alan birçok çalışma yapılmaktadır. Özellikle Borsa İstanbul üzerinde yapılan çalışmalarda, şirketlerin yüksek ESG skorları firma kârlılığı üzerinde pozitif etki oluşturmaktadır. Böylece yatırımcıların bu şirketlere daha fazla kaynak aktardığı görülmüştür (Erben Yavuz, 2023: 2693). Ayrıca finansal literatür incelendiğinde de benzer sonuçlar görülmektedir. ESG skorları yüksek şirketlerin çevresel riskleri daha etkin yöneterek borçlanma maliyetlerini düşürmüş oldukları ve kolay fon temin ettikleri görülmektedir (Goss, Roberts 2011: 1795). Ayrıca güçlü yönetim yapısı da bilgi asimetrisinin azalmasını sağlayarak özkaynak maliyetinin düşmesine de olanak vermektedir.

Sonuç olarak ESG kriterleri sermaye maliyeti ve finansman erişimi konusunda sadece etik bir yaklaşım değil aynı zamanda şirketler için stratejik bir parametre haline gelmiştir.

4.2. Risk Yönetimi Üzerindeki Etkiler

ESG kriterlerinin risk yönetimi üzerindeki etkilerine bakıldığında; iklim değişikliği, insan hakları gibi sosyal riskler açısından kritik önem taşımaktadır. Risk ile en çok karşı karşıya kalan bankacılık sektöründe ESG kriterleri üzerinde yapılan çalışmalar incelendiğinde, bankaların ESG kriterlerini dikkate alarak uyguladığı politikalar neticesinde finansal performanslarının güçlendiği ve risk yönetimlerinin arttığı görülmektedir (İbrahimov, Akçalı 2025: 1795). Ayrıca uluslararası literatüre bakıldığında; ESG' nin şirketler üzerinde risk

azaltıcı etkisi vurgulanmış ve güçlü ESG uygulamalarına sahip şirketlerin piyasa volatilitesine karşı daha dirençli olduğu ortaya konmuştur.

Ayrıca ESG kriterlerinin yönetim boyutu ise; yönetim zafiyetleri, yolsuzluk, şeffaflık gibi risk alanlarını kapsamaktadır. Böylece şirketlerin etkin uyguladığı yönetim sayesinde finansal skandalların önlenmesinde kritik öneme sahiptir (Eccles vd., 2014: 2835).

4.3. Kârlılık ve Rekabet Gücü Üzerindeki Etkiler

ESG kriterlerinin kârlılık ve rekabet gücü üzerindeki etkilerine bakıldığında; müşteri güvenini ve marka değerini artırarak uzun vadeli kârlılığı arttığı görülmektedir. Ayrıca ESG kriterlerini etkin yöneten şirketler piyasalarda rekabet avantajı sağlayarak kârlılığı üzerinde olumlu etkiler sağlamaktadır (Erben Yavuz, 2023: 2693).

Akademik literatürde ESG kriterlerinin kârlılık üzerindeki etkilerine yönelik yapılan analizlerde, ESG kriterleri ile finansal performans arasında güçlü bir ilişki olduğu görülmektedir. ESG kriterleri ve firma performansı arasında pozitif ve doğrusal ilişki olduğu yani şirketlerin ESG entegrasyonu arttıkça kârlılık ve rekabet gücünün de arttığı görülmektedir (Ertan, 2025: 113-114).

Özetle ESG kriterleri sadece sürdürülebilirlik hedeflerine katkı sağlamakla kalmayıp, piyasa değerini de arttıran bir unsur olduğu yadsınamaz bir gerçektir.

4.4. Stratejik Karar Alma Süreçleri Üzerindeki Etkiler

ESG kriterleri, şirketlerin finansal kararlarını stratejik düzeyde yeniden şekillendirmektedir:

- **Yatırım kararları:** ESG uyumlu projeler, yatırımcılar tarafından daha fazla tercih edilmekte; bu da sermaye tahsisini doğrudan etkilemektedir (GSIA, 2020).
- **Risk yönetimi:** İklim riskleri, sosyal sorumluluk eksiklikleri ve yönetim zafiyetleri artık finansal risk unsuru olarak görülmekte ve karar süreçlerine entegre edilmektedir (Sullivan, Mackenzie 2020).
- **Uzun vadeli değer yaratma:** ESG kriterleri, şirketlerin sürdürülebilir büyüme stratejilerinin merkezine yerleşmekte; bu da uzun vadeli nakit akışlarını ve yatırımcı beklentilerini şekillendirmektedir.

4.5. Firma Değeri Üzerindeki Etkiler

Şirketlerin ESG performansları firma değerini doğrudan etkilemektedir. Finansal olarak önemlilik düzeyi yüksek ESG kriterlerinin firma değeri

üzerinde olumlu katkılar sağladığı bilinmektedir. Özellikle çevresel ve yönetim performansı piyasa tarafından daha güçlü fiyatlandırma olarak önemini ortaya koymaktadır (Khan vd., 2016).

ESG uygulamalarının marka itibarını güçlendirmesi, müşteri ve yatırımcı güvenini artırması ve uzun vadeli nakit akışının sürdürülebilirliğini desteklemesi firma değerine katkı sağlayan temel mekanizmalardır (Clark vd., 2015).

5. Sonuç

Geleneksel finans anlayışının sadece ekonomik göstergelere odaklanması günümüzde yetersiz kalmaktadır. Çünkü toplum, yatırımcılar ve paydaşlar çevresel tehditlerin, toplumsal eşitsizliğin ve kurumsal yönetim gibi etik sorunların da açıklanması gerekliliğini savunmaktadırlar. Bu sebeple sürdürülebilir finans, ekonomik faaliyetlerin kısa vadeli kârlılık perspektifinden çıkarılarak çevresel duyarlılık, sosyal sorumluluk ve kurumsal şeffaflık ilkeleri doğrultusunda değerlendirilmesini öngören bütüncül bir paradigma olarak öne çıkmaktadır.

Bu çalışma ise sürdürülebilir finans ve muhasebe yaklaşımları ile ESG kriterlerinin entegrasyonunun ortaya koymaktadır. Muhasebe alanında ESG entegrasyonu, finansal raporlamanın kapsamını genişleterek sürdürülebilirlik boyutunu içermesini sağlamaktadır. Bu bağlamda GRI, SASB, IFRS S1-S2 ve TSRS gibi raporlama standartları, işletmelerin sürdürülebilirlik performanslarını şeffaf, karşılaştırılabilir ve güvenilir biçimde açıklamalarına olanak tanımaktadır. Türkiye’de TSRS’nin yürürlüğe girmesi, ulusal finansal sistemin küresel normlarla uyumunu güçlendirmiş ve yatırımcı güvenini artırmıştır.

ESG kriterleri, işletmelerin finansal karar alma süreçlerinde yalnızca etik bir tercih değil, aynı zamanda yatırımcı güveni, sermaye maliyeti, risk yönetimi ve uzun vadeli değer yaratma kapasitesi açısından belirleyici bir unsur haline gelmiştir. Literatürdeki bulgular, yüksek ESG performansına sahip şirketlerin daha düşük borçlanma maliyetleriyle finansmana erişebildiğini, piyasa volatilitesine karşı daha dirençli olduklarını ve yatırımcılar tarafından daha fazla tercih edildiklerini göstermektedir. Bu durum, ESG’nin yalnızca sosyal ve çevresel sorumlulukları değil, aynı zamanda finansal dayanıklılığı ve rekabet gücünü de desteklediğini ortaya koymaktadır.

Genel olarak bakıldığında Türkiye’de TSRS’nin kapsamı daha da genişletilmeli, yalnızca büyük ölçekli işletmeler değil, KOBİ’ler için de kademeli raporlama yükümlülükleri getirilmelidir. Ayrıca yeşil finansman araçları (yeşil tahviller, sürdürülebilir kredi hatları) için teşvik mekanizmaları oluşturulmalıdır. Buna ek olarak şirketler ise; ESG kriterlerini yalnızca uyum

yükümlülüğü olarak değil, stratejik değer yaratma aracı olarak görmeli ve iç kontrol sistemleri ve denetim komiteleri, ESG risklerini kapsayacak şekilde yeniden yapılandırılmalıdır. Aynı zamanda döngüsel ekonomi uygulamaları (geri dönüşüm, yeniden kullanım, kaynak verimliliği) iş modellerine entegre edilmelidir. Bununla beraber muhasebe meslek mensupları, sürdürülebilirlik raporlaması konusunda uzmanlaşmalı ve ESG verilerinin güvenilirliğini artıracak teknik bilgiye sahip olmalı ve denetimlerinde uluslararası standartların daha yaygın kullanımı teşvik edilmelidir.

Sonuç olarak sürdürülebilir finans ve muhasebe yaklaşımlarında ESG entegrasyonu, yalnızca işletmelerin değil, tüm finansal sistemin uzun vadeli istikrarı için kritik bir gerekliliktir. Bu entegrasyon, küresel sermaye akışlarının yönünü belirlemekte, yatırımcı güvenini pekiştirmekte ve sürdürülebilir kalkınma hedefleriyle uyumlu bir ekonomik yapı inşa etmektedir.

Kaynakça

- Agrawal, R., Arora, S., ve Arora, G. (2023). Global reporting initiatives and firm performance: A stakeholder's perspective in Indian companies. *Environmental Science and Pollution Research*, 32(12), 7168–7180. <https://doi.org/10.1007/s11356-023-28000-2>
- Aksoy, F. (2010). İşletmelerde sürdürülebilirlik raporlama çerçeveleri. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, Haziran 2010, 324–346.
- Alıcı, A. (2025). Sürdürülebilir finansın temelleri. In A. Alıcı (Ed.), *Finansal sürdürülebilirlik: Kuramsal yaklaşımlar ve stratejik uygulamalar*. Özgür Yayınları. <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub903.c3733>
- Altuntaş, C., Türker, D. (2012). Sürdürülebilir Tedarik Zincirleri: Sürdürülebilirlik Raporlarının İçerik Analizi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(3), 39-64.
- Avi, M. S. (2022). The relationship between financial reporting and sustainability report. *Journal of Economics, Finance and Management Studies*, 5(4), 1013–1036.
- Baumgärtner, S., ve Quaas, M. (2010). Sustainability economics: General concepts and reflections. *Ecological Economics*, 69(3), 445–450.
- Boido, C., Ceccherini, P., ve D'Imperio, A. (2022). ESG scores – Is it the new way to build a European portfolio? *Journal of Finance and Investment Analysis*, 1–21. <https://doi.org/10.47260/jfia/1131>
- Bradley, B. (2021). *ESG investing for dummies*. Hoboken, NJ: John Wiley & Sons. <https://www.wiley.com/en-us/ESG+Investing+For+Dummies-p-9781119771098>
- Brundtland Commission (WCED). (1987). *Our common future*. Oxford University Press.
- Bulut Su, Ü. (2025). *ESG skoru ve alt boyutlarının borçlanma maliyetleri üzerindeki etkisi: BIST 100 uygulaması* (Doktora tezi). Bursa Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- Canikli, S. (2022). Sürdürülebilir finans mekanizmaları, araçları ve sürdürülebilir kalkınma ilişkisi. *Akdeniz İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 22(1), 26–39. <https://doi.org/10.25294/auibfd.903364>
- Carvajal, M., ve Nadeem, M. (2022). Financially material sustainability reporting and firm performance in New Zealand. *Meditari Accountancy Research*, 31(4), 938–969. <https://doi.org/10.1108/medar-06-2021-1346>
- Clark, G. L., Feiner, A., ve Viehs, M. (2015). From the stockholder to the stakeholder: How sustainability can drive financial outperformance. University of Oxford, Smith School of Enterprise and the Environment; Arabesque Asset Management. https://arabesque.com/research/From_the_stockholder_to_the_stakeholder_web.pdf

- Coşkun, L. İ. (2013). Türkiye’de tüketici bakış açısıyla kurumsal sürdürülebilirlik bileşenlerinin marka varlığı bileşenleri ile ilişkisi (Doktora tezi). Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Diñçer, M. K. (2024). *Sürdürülebilir finans girişimlerinin finansal piyasalar üzerindeki etkisi: Menkul kıymetlerin ve ÇSY entegrasyonunun karşılaştırmalı analizi* (Yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Eccles, R. G., Ioannou, I., ve Serafeim, G. (2014). The impact of corporate sustainability on organizational processes and performance. *Management Science*, 60(11), 2835–2857. <https://doi.org/10.1287/mnsc.2014.1984>
- El Ghouli, S., Guedhami, O., Kwok, C. C. Y., ve Mishra, D. R. (2011). Does corporate social responsibility affect the cost of capital? *Journal of Banking & Finance*, 35(9), 2388–2406.
- Erben Yavuz, A. (2023). ESG skorlarının firma karlılığı üzerindeki etkisi: Borsa İstanbul örneği. *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi*, 58(3), 2686–2701.
- Ertan, Y. (2025). ESG ve finansal performans alanında WOSCC’de yer alan makalelerin bibliyometrik analizi. *Marmara Üniversitesi İİBF Dergisi*, 47(1), 111–134.
- European Parliament. (2022). Circular economy: Definition, importance and benefits. <https://www.europarl.europa.eu/news/en/headlines/economy/20151201STO05603/circular-economy-definition-importance-and-benefits>
- Friede, G., Busch, T., ve Bassen, A. (2015). ESG and financial performance: Aggregated evidence from more than 2000 empirical studies. *Journal of Sustainable Finance & Investment*, 5(4), 210–233. DOI: 10.1080/20430795.2015.1118917
- Geerts, M., Dooms, M., ve Stas, L. (2021). Determinants of sustainability reporting in the present institutional context: The case of port managing bodies. *Sustainability*, 13(6), 1–20. <https://doi.org/10.3390/su13063148>
- Goss, A., ve Roberts, G. S. (2011). The impact of corporate social responsibility on the cost of bank loans. *Journal of Banking & Finance*, 35(7), 1794–1810.
- GSIA (Global Sustainable Investment Alliance). (2020). *Global sustainable investment review*. <http://www.gsi-alliance.org/wp-content/uploads/2021/08/GSIR-20201.pdf>
- ICAEW. (2022). *Sustainability and the accountancy profession*. Institute of Chartered Accountants in England and Wales.
- IFAC. (2019). *Future-fit accountants: Roles for the next decade*. <https://www.ifac.org/system/files/publications/files/IFAC-Future-Fit-Accountant-ROLES-V5-Singles.pdf>

- İbrahimov, E., ve Akçalı, B. Y. (2025). ESG kriterlerinin banka finansal performansı üzerindeki etkisi: Türkiye bankacılık sektörü üzerine ampirik bir inceleme. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 17(2), 1794–1815.
- İstanbul Sanayi Odası. (2023). *Sürdürülebilir finans raporu*.
- Kaypak, Ş. (2011). Küreselleşme sürecinde sürdürülebilir bir kalkınma için sürdürülebilir bir çevre. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 13(20), 19–33.
- Khan, M., Serafeim, G., ve Yoon, A. (2016). Corporate sustainability: First evidence on materiality. *The Accounting Review*, 91(6), 1697–1724. <https://doi.org/10.2308/accr-51383>
- Kırbaşoğlu, Z. (2024). *Sürdürülebilirlik, ESG raporlaması ve KOBİ farkındalığı: Bir saha araştırması* (Yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kolk, A. (2003). Trends in sustainability reporting by the Fortune Global 250. *Business Strategy and the Environment*, 12(5), 279–291. <https://doi.org/10.1002/bse.370>
- KPMG. (2022). *Big shifts, small steps*.
- Kurt, E. S. (2023). Sürdürülebilirlik muhasebe ve finans alanına nasıl yön verdi. In H. Cavlak (Ed.), *Teorik ve uygulamalı sürdürülebilirlik çalışmaları – Muhasebe ve finans* (1. baskı, ss. 2–14). Atlas Akademik Basım Yayın Dağıtım Tic. Ltd. Şti.
- Kurt, E. S., ve Cavlak, H. (2022). Türkiye’deki kurumsal raporlama ekosistemi üzerine değerlendirmeler. *Denetim*, (25), 5–26.
- Kusuma, H., ve Gani, A. (2024). ESG disclosure and firm performance: Evidence from emerging markets. *Journal of Sustainable Finance & Investment*, 14(6), 940–960.
- Mazmanian, D., ve Kraft, M. (2009). *Toward sustainable communities: Transition and transformations in environmental policy*. MIT Press.
- Nikolaeva, R., ve Bicho, M. (2010). The role of institutional and reputational factors in the voluntary adoption of corporate social responsibility reporting standards.
- Principale, S., ve Pizzi, S. (2023). The determinants of TCFD reporting: A focus on the Italian context. *Administrative Sciences*, 13(2), 1–17.
- Sarıkaya, M., Erdoğan, M., ve Kara, F. Z. (2010). İnternet Ekonomisi ve Kurumsal Sürdürülebilirlik. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 5(2), 31–50.
- Soubbotina, T. P. (2004). *Beyond economic growth: An introduction to sustainable development* (2nd ed.). Washington, DC: World Bank.

- Sullivan, R., ve Mackenzie, C. (2020). Responsible investment: Guide to ESG data providers and relevant trends. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781351283441>
- Tüm, K. (2014). Kurumsal sürdürülebilirlik ve muhasebeye yansımaları: Sürdürülebilirlik muhasebesi. *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, 5(1), 58–81. <https://greenly.earth/en-us/blog/company-guide/esg-criteria-what-you-need-to-know> Erişim 06.12.2025
- [https://www.socar.com.tr/blog/surdurulebilirlik/esgnedir#:~:text=%C5%9E-irketlerin%20ne%20kadar%20s%C3%BCrd%C3%BCr%C3%BClebilir%20bir,%C3%87SY\)%20temelli%20ya%C4%B1r%C4%B1mlar%-C4%B1%20temsil%20ediyor.](https://www.socar.com.tr/blog/surdurulebilirlik/esgnedir#:~:text=%C5%9E-irketlerin%20ne%20kadar%20s%C3%BCrd%C3%BCr%C3%BClebilir%20bir,%C3%87SY)%20temelli%20ya%C4%B1r%C4%B1mlar%-C4%B1%20temsil%20ediyor.) Erişim 06.12.2025
- <https://www.iberdrola.com/social-commitment/esg-criteria> Erişim 06.12.2025
- https://www.kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/Duyurular/v2/Surdurulebilirlik/Duyuru/Turkiye_Surdurulebilirlik_Raporlama_Standartlari_ve_TSRS-lerin_Uygulama_Kapsami_Resmi_Gazetede_Yayimlanmistir.pdf Erişim 07.12.2025

